

LIBRIS

We know
books

LI CHEN
O ISTORIE
A CĂRȚILOR
,
ANTICE
CHINEZE

TRADUCERE:
MIRUNA NIȚĂ

CREATOR
BRAȘOV, 2024

CUPRINS

LISTA FIGURILOR	11
INTRODUCERE	15
CAPITOLUL 1 DE LA CARACTERE LA CĂRȚI: DINASTIILE SHANG ȘI ZHOU	19
1.1 ORIGINILE CĂRȚII	19
1.1.1 EXPLORAREA ORIGINII „CĂRȚILOR”	20
1.1.2 „INSCRIȚIA DE PE OSUL – ORACOL DE LA YIN” ȘI „VASUL DE BRONZ AL REGELUI TANG”	28
1.1.3 „DIAN” ȘI „CE”	35
1.2 CĂRȚILE ÎN TIMPUL DINASTIEI ZHOU	41
1.2.1 „RITURILE LUI ZHOU” ȘI „CĂRȚILE LUI ZHOU”	41
1.2.2 „CELE ȘASE CĂRȚI CLASICE” ȘI CONFUCIUS	46
1.2.3 SISTEMUL ISTORIC OFICIAL ȘI GESTIONAREA DOCUMENTELOR	56
CAPITOLUL 2 DE LA „DISPUTA CELOR O SUTĂ DE ȘCOLI DE GÂNDIRE” LA „ARDEREA CĂRȚILOR ȘI ÎNGROPAREA CĂRTURARILOR CONFUCIANIȘTI”: PERIOADA STATELOR COMBATANTE – DINASTIA QIN	61
2.1 IDEOLOGIA ȘI CULTURA ÎN PERIOADA STATELOR COMBATANTE	62
2.1.1 „ACADEMIA JIXIA” ȘI „DISPUTA CELOR O SUTĂ DE ȘCOLI DE GÂNDIRE”	62
2.1.2 CĂRȚILE DIN PERIOADA STATELOR COMBATANTE CARE DEMONSTREAZĂ „PROSPERITATEA GÂNDIRII”	66
2.2 DESPOTISMUL PRIMULUI ÎMPĂRAT AL DINASTIEI QIN ȘI „ARDEREA CĂRȚILOR ȘI ÎNGROPAREA ÎNVĂȚAȚILOR CONFUCIANIȘTI”	72
2.2.1 REFORMA LUI SHANG YANG ȘI CULTURA AUTOCRATĂ A DINASTIEI QIN	72

2.2.2	„ARDEREA CĂRȚILOR ȘI ÎNGROPAREA CĂRTURARILOR CONFUCIANIȘTI” ȘI DEZASTRUL CĂRȚILOR.....	76
-------	--	----

CAPITOLUL 3 O ERĂ MULTICULTURALĂ:

HAN, WEI ȘI DINASTIILE DE SUD ȘI DE NORD 83

3.1	MEDIUL ACADEMIC ȘI CULTURAL ÎN TIMPUL DINASTIEI HAN	84
3.1.1	„ÎNVĂȚAREA CLASICILOR” ȘI CĂRȚILE ÎN VREMEA DINASTIEI HAN.....	85
3.1.2	CONSERVAREA PRIVATĂ ȘI OFICIALĂ A CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI HAN	104
3.2	INVENTAREA HĂRTIEI	111
3.3	DEZVOLTAREA ȘI INTEGRAREA DIVERSELOR CULTURI.....	116
3.3.1	QILUE, „YIWEN ZHI” ÎN HANSHU ȘI COLAȚIONAREA CĂRȚILOR ÎN DINASTIA HAN	117
3.3.2	RELIGIA, METAFIZICA ȘI CULTURA CHINEZĂ ÎN DINASTIILE WEI ȘI JIN.....	121
3.3.3	COLECTAREA ȘI TRADUCEREA CANONULUI TAOIST ȘI A TRIPITAKA BUDISTĂ	131
3.3.4	CONSERVAREA ȘI COLAȚIONAREA PUBLICĂ ȘI PRIVATĂ A CĂRȚILOR	138

CAPITOLUL 4 SISTEMUL EXAMENELOR IMPERIALE, ȘCOLILE ȘI

XILOGRAVURILE: SUI, TANG ȘI CELE CINCI DINASTII 150

4.1	INDUSTRIA DE CARTE ȘI CULTURA ÎN TIMPUL DINASTIEI SUI, TANG ȘI A CELOR CINCI DINASTII.....	151
4.1.1	APARIȚIA ȘI IMPACTUL SISTEMULUI EXAMENELOR IMPERIALE	151
4.1.2	COMPILAREA CĂRȚILOR ÎN DINASTIILE SUI, TANG ȘI ÎN CELE CINCI DINASTII	156
4.2	COLECȚIONAREA ȘI COLAȚIONAREA LITERATURII ÎN DINASTIILE SUI, TANG ȘI CELE CINCI DINASTII	174
4.2.1	COLECȚII PUBLICE ȘI PRIVATE ÎN TIMPUL DINASTIEI SUI, TANG ȘI ÎN TIMPUL CELOR CINCI DINASTII.....	174
4.2.2	COMPILAREA ȘI IMPACTUL „JINGJI ZHI” DIN SUISHU	184
4.3	DOCUMENTELE DE LA DUNHUANG.....	187
4.3.1	ISTORIA DOCUMENTELOR DE LA DUNHUANG.....	187
4.3.2	CONȚINUTUL DOCUMENTELOR DE LA DUNHUANG	190

4.4	INVENTAREA ȘI FOLOSIREA TEHNOLOGIEI DE TIPĂRIRE	193
4.4.1	ORIGINEA XILOGRAFIEI.....	194
4.4.2	XILOGRAFIA ÎN TIMPUL DINASTIEI TANG ȘI A CELOR CINCI DINASTII	210

CAPITOLUL 5 EPOCA DE AUR A TIPARULUI: DINASTIA SONG..... 233

5.1	SUPRIMAREA DEZVOLTĂRII MILITARE ȘI PROMOVAREA PROGRESULUI CULTURAL ÎN TIMPUL DINASTIEI SONG	233
5.1.1	MEDIUL DE DEZVOLTARE A INDUSTRIEI CĂRȚII ÎN TIMPUL DINASTIEI SONG	233
5.1.2	COMPILAREA CELOR „PATRU ENCICLOPEDII” ȘI CULTURA ACADEMICĂ ÎN TIMPUL DINASTIEI SONG	243
5.2	CONSERVAREA ȘI TIPĂRIREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI SONG	257
5.2.1	CONSERVAREA CĂRȚILOR DIN TIMPUL DINASTIEI SONG.....	257
5.2.2	TIPĂRIREA ÎN TIMPUL DINASTIEI SONG.....	273
5.2.3	CENZURA EDITORIALĂ ȘI PIAȚA DE CARTE ÎN TIMPUL DINASTIEI SONG.....	300
5.3	TIPĂRIREA CU CARACTERE MOBILE ȘI TIPĂRIREA ÎN MAI MULTE CULORI.....	312
5.3.1	INVENTAREA TIPARULUI CU CARACTERE MOBILE.....	312
5.3.2	INVENTAREA ȘI FOLOSIREA TEHNOLOGIEI DE TIPĂRIRE MULTICOLORĂ	322

**CAPITOLUL 6 CONFLICT ȘI FUZIUNE:
DINASTIILE LIAO, JIN, XIA ȘI YUAN..... 326**

6.1	COLECTAREA ȘI TIPĂRIREA DE CĂRȚI ÎN LIAO, JIN ȘI XIA	326
6.1.1	CULTURA ȘI INDUSTRIA TIPOGRAFICĂ ÎN TIMPUL DINASTIEI LIAO	326
6.1.2	CULTURA DINASTIEI JIN ȘI TRIPITAKA ZHAOCHENG JIN	328
6.1.3	CULTURA DINASTIEI XIA DE VEST ȘI TRADUCEREA TRIPITAKA	332
6.2	SOCIETATEA ȘI CULTURA DINASTIEI YUAN.....	335
6.2.1	MEDIUL DE DEZVOLTARE A INDUSTRIEI CĂRȚII ÎN TIMPUL DINASTIEI YUAN.....	335
6.2.2	COMPILAREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI YUAN	340

6.3	COLECȚIONAREA ȘI TIPĂRIREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI YUAN	345
6.3.1	COLECȚIILE PUBLICE ȘI PRIVATE ÎN TIMPUL DINASTIEI YUAN	345
6.3.2	PUBLICAREA ȘI GESTIONAREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI YUAN	346

**CAPITOLUL 7 INDUSTRIA CĂRȚII ÎN PERIOADA DE
 MARE PROSPERITATE: DE LA ÎNCEPUTUL DINASTIEI
 MING PÂNĂ LA MIJLOCUL DINASTIEI QING 361**

7.1	MEDIUL DE DEZVOLTARE A INDUSTRIEI CĂRȚII ÎN TIMPUL DINASTIEI MING	362
7.1.1	SOCIETATE ȘI CULTURĂ DIN TIMPUL DINASTIEI MING	363
7.1.2	INTRODUCEREA ÎNVĂȚĂTURII OCCIDENTALE ȘI IMPACTUL ACESTEIA ASUPRA CHINEI LA SFÂRȘITUL DINASTIEI MING ȘI ÎNCEPUTUL DINASTIEI QING	372
7.2	COMPILAREA, CONSERVAREA ȘI PUBLICAREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI MING	383
7.2.1	YONGLE DADIAN ȘI CĂRȚILE DIN TIMPUL DINASTIEI MING	383
7.2.2	COLECȚIILE PUBLICE ȘI PRIVATE ÎN TIMPUL DINASTIEI MING	398
7.2.3	PUBLICAREA ȘI ADMINISTRAREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI MING	402
7.3	MEDIUL DE DEZVOLTARE A INDUSTRIEI CĂRȚII ÎN TIMPUL DINASTIEI QING	417
7.3.1	„INCHIZIȚIA LITERARĂ” ÎN TIMPUL DINASTIEI QING	417
7.3.2	„EDUCAȚIA QIAN-JIA” ȘI ERUDIȚIA ÎN TIMPUL DINASTIEI QING	424
7.4	COMPILAREA, COLECȚIONAREA ȘI TIPĂRIREA CĂRȚILOR ÎN TIMPUL DINASTIEI QING	431
7.4.1	SIKU QUANSHU, SIKU QUANSHU ZONGMU ȘI COMPILAREA OFICIALĂ A CĂRȚILOR	431
7.4.2	COLECȚII PUBLICE ȘI PRIVATE DE CĂRȚI ÎN DINASTIA QING	437
7.4.3	PUBLICAREA CĂRȚILOR ȘI PIAȚA DE CARTE ÎN TIMPUL DINASTIEI QING	439

7.5	ÎMBUNĂTĂȚIRI ALE TEHNOLOGIEI DE TIPĂRIRE ÎN TIMPUL DINASTIEI MING ȘI QING	446
7.5.1	XILOGRAVURA, TIPĂRIREA ÎN MAI MULTE CULORI ȘI TIPĂRIREA CU CARACTERE MOBILE	446
7.5.2	„DOUBAN” ȘI „GONGHUA”	451

**CAPITOLUL 8 INDUSTRIA CĂRȚII ÎNTR-O SOCIETATE
DE TRANZIȚIE: DE LA SFÂRȘITUL DINASTIEI QING LA
REPUBLICA CHINEZĂ** **457**

8.1	GÂNDIREA ȘI CULTURA ÎN TIMPUL REVOLTELOR SOCIALE.....	458
8.1.1	„MIȘCAREA DE OCCIDENTALIZARE” ȘI TRADUCEREA ȘI PUBLICAREA DE CĂRȚI OCCIDENTALE.....	459
8.1.2	ACADEMIILE OFICIALE ȘI BIROURILE OFICIALE DE CARTE	464
8.1.3	IMPACTUL REFORMEI EDUCAȚIONALE ASUPRA INDUSTRIEI CĂRȚII DE LA SFÂRȘITUL DINASTIEI QING ...	471
8.2	SCHIMBĂRI ALE INDUSTRIEI DE CARTE LA SFÂRȘITUL DINASTIEI QING	478
8.2.1	FOLOSIREA TEHNOLOGIILOR MODERNE DE TIPĂRIRE	478
8.2.2	APARIȚIA ZIARELOR MODERNE ȘI A PUBLICAȚIILOR PERIODICE.....	484
8.2.3	APARIȚIA UNOR NOI INSTITUȚII ȘI ÎNȚEPRINDERI EDITORIALE	490
8.3	DE LA CAMERELE PRIVATE LA BIBLIOTECILE PUBLICE.....	498
8.3.1	COLECȚIONARI PRIVAȚI DE LA SFÂRȘITUL DINASTIEI QING ȘI ÎNCEPUTUL REPUBLICII CHINEZE.....	498
8.3.2	APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA BIBLIOTECILOR PUBLICE	500

**CAPITOLUL 9 ANEXĂ: EVOLUȚIA MATERIALELOR DE SCRIS
ȘI A TIPURILOR DE LEGARE A CĂRȚILOR VECHI.....** **516**

9.1	PRIMELE MATERIALE DE SCRIS.....	516
9.1.1	INSCRIȚIILE PE OASELE – ORACOL	516
9.1.2	INSCRIȚIILE ÎN BRONZ.....	521
9.1.3	INSCRIȚIILE ÎN PIATRĂ.....	524
9.1.4	FÂȘII ȘI TĂBLIȚE DIN BAMBUS ȘI LEMN.....	532
9.1.5	CĂRȚILE SCRISE PE MĂTASE.....	554

9.2	TIPURILE DE LEGARE A SCRIERILOR PE SUPORT DE HÂRTIE	561
9.2.1	LEGAREA DE TIP ROTULUS	561
9.2.2	LEGAREA SUPRAPUSĂ SPECIFICĂ SUTRELOR ÎN SANSCRITĂ	565
9.2.3	LEGARE DE TIP ACORDEON.....	567
9.2.4	LEGAREA DE TIP VÂRTEJ	568
9.2.5	LEGAREA PRIN COASERE ȘI LEGAREA PRIN LIPIRE.....	571
9.2.6	LEGAREA DE TIP FLUTURE.....	574
9.2.7	BROȘARE.....	575
9.2.8	LEGAREA CU FIR CUSUT	576
	CONCLUZIE	579
	REFERINȚE ȘI BIBLIOGRAFIE	583
	CĂRȚI ANTICE.....	583
	LUCRĂRI MODERNE ȘI CONTEMPORANE	600
	POST-SCRIPTUM: RELAȚIA MEA PREDESTINATĂ CU CĂRȚILE.....	611
	GLOSAR.....	617

LISTA FIGURILOR

Figura 1:	Unul dintre „Cele trei pumnale de la Yizhou” (Sandai Jijin Wencun Vol. 19)	34
Figura 2:	Inscripția de pe osul – oracol „Sifang Feng”, conservată inițial de Liu Tizhi (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....	39
Figura 3:	Inscripții în bronz „Shi Qiang Pan” (Descoperit în județul Fufeng din provincia Shaanxi în 1976).....	57
Figura 4:	Documentul Dunhuang Piyu Jing transcris în primul an al Ganlu din timpul regimului pre-Qin (conservată de învățatul japonez Naka Mura)	115
Figura 5:	„Beiqi Jiashu Tu” duplicat de poporul Song cu pictură colorată pe mătase (Conservat la Muzeul de Arte Frumoase, Boston, SUA)	142
Figura 6:	Fragmente de material textil cu model colorat descoperite în mormântul Han nr. 1 de la Mawangdui.....	199
Figura 7:	Material textil cu model auriu-argintiu imprimat cu plăci de lut descoperite în mormântul Han nr. 1 din Mawangdui	200
Figura 8:	Material textil cu model auriu-argintiu imprimat cu plăci de lut descoperit în mormântul Han nr. 1 din Mawangdui.....	200
Figura 9:	Portrete de Buddha ștamplate pe spatele manuscrisului Za Abi Tanxin Lun de la Dunhuang (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....	210
Figura 10:	Mantra chineză Dharani Mantra tipărită în dinastia Tang (Descoperită într-o fabrică de utilaje metalurgice din Xi’an în 1975).....	215
Figura 11:	Sutra diamantului tipărită în al nouălea an Xiantong al dinastiei Tang (colecția Bibliotecii Naționale Britanice)	217
Figura 12:	Foshuo Guan Mile Pusa Shangsheng Doushuai Tian Jing tipărit în al doilea an Tiancheng (927) a perioadei târzii a dinastiei Tang (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....	218
Figura 13:	Baoxia Yinjing tipărit de Qian Chu, regele regatului Wuyue (Sutra din Turnul Leifeng, păstrată în Biblioteca Națională a Chinei)	230
Figura 14:	Manuscrisul cărții Zizhi Tongjian realizată de Sima Guang în perioada Song de Nord (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei) ...	246

- Figura 15:** Manuscrisul de curte al lui Hongfan Zhengjian transcris în al treisprezecelea an al lui Chunxi al dinastiei Song de Sud (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)264
- Figura 16:** Kaibao Tripitaka gravată în al șaselea an Kaibao și tipărită în al patrulea an Xining (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)282
- Figura 17:** Shiji tipărit de Huang Shanfu din dinastia Song de Sud (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)287
- Figura 18:** Changli Xiansheng Ji tipărit de Shicai Tang a lui Liao Yingzhong în timpul dinastiei Song de Sud (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)288
- Figura 19:** Tang Nvlang Yu Xuanji Shi tipărit de librăria lui Chen situată pe strada Pengbei din Muqin Fang în prefectura Lin'an din Dinastia Song de Sud (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....291
- Figura 20:** Jixiang Bianzhi Kou Heben Xu în limba Xia occidentală tipărită cu caractere mobile (două caractere chineze „Doi și șapte” situate la cusătura centrală a cărții din imaginea din stânga erau cu susul în jos; două caractere chineze de mici dimensiuni „Patru” din imaginea din dreapta erau, de asemenea, cu susul în jos)315
- Figura 21:** Biblia tipărită de Gutenberg cu ajutorul tiparului cu caractere mobile (Colecția Bibliotecii Congresului din America)317
- Figura 22:** Gravură în mai multe culori „Dongfang Shuo furând piersici” (Muzeul Pădurii de Stele de Piatră din Colecția Xí'an).....323
- Figura 23:** „Chengzang Dacheng Gongde Jing” din Tripitaka Kaibao tipărită de poporul Liao, descoperită în 1974 în Pagoda de lemn din județul Ying din provincia Shanxi.....327
- Figura 24:** Tripitaka Jin Zhaocheng tipărită de poporul Jin (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....331
- Figura 25:** „Yijing Tu” (Traducerea sutrelor) tipărită de împăratul Huizong al Xia de Vest (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....333
- Figura 26:** Nongsang Jiyao tipărit în al cincilea an Houzhiyuan al dinastiei Yuan în Hangzhou (Colecția Bibliotecii din Shanghai)343
- Figura 27:** Shige Pian tipărit de mongoli (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....347
- Figura 28:** Mengxi Bitan tipărit de Academia Dongshan din județul Chaling în Dinastia Yuan (Biblioteca Națională de Colecție).....349

- Figura 29:** Xiaoqing tipărit de Școala lui Yue din Jingxi în prefectura Xiangtai din Dinastia Yuan (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....351
- Figura 30:** Shuji Zhuan tipărit de Qinyou Tang a lui Yu (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....353
- Figura 31:** „Li Taibai Bian Yelang” în Gujin Zaju tipărit de librăriile din Hangzhou în timpul dinastiei Yuan (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....354
- Figura 32:** Kunyu Wanguo Quantu (Marea hartă geografică universală), Făcută de (italianul) Matteo Ricci, gravată de (Ming) Li Zhizao, tipărită de Zhang Wentao în al treizecilea an al domniei împăratului Wanli din dinastia Ming.....375
- Figura 33:** Despre revoluțiile sferelor cerești, publicată la Basel în 1566 (Păstrată la Biblioteca Națională a Chinei).....377
- Figura 34:** Tiangong Kaiwu (Exploatarea naturii), tipărită în timpul domniei împăratului Chongzhen din dinastia Ming (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....378
- Figura 35:** Daming Yitongzhi tipărită de curtea interioară în al cincilea an al domniei lui Tianshun din dinastia Ming (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....393
- Figura 36:** Yuanshi tipărit de Curtea interioară în al treilea an al domniei lui Hongwu din dinastia Ming (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)403
- Figura 37:** Tingshi tipărit de Camera Jigu în anii de domniei ai lui Chongzhen din dinastia Ming (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....409
- Figura 38:** Manuscrisul Siku Quanshu conservat în Pavilionul Wenjin în timpul domniei lui Qianlong (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....432
- Figura 39:** Honglou Meng tipărit de Cuiwen Shuwu cu ajutorul tiparului cu caractere mobile în al cinczeci și șaselea an al domniei lui Qianlong din dinastia Qing (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....444
- Figura 40:** „Portrete ale lui Iisus” în Chengshi Moyuan tipărit în al treizeci și treilea an al domniei lui Wanli din dinastia Ming (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....447
- Figura 41:** Nanhua Jing tipărit cu patru culori în dinastia Ming.....448
- Figura 42:** Wuzhong Shuili Tongzhi tipărit cu caractere mobile din cupru în al treilea an al lui Jiaqing din dinastia Ming (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei).....449

- Figura 43:** Wu Yingdian Juzhen Ban Congshu tipărit de Palatul Wuying din dinastia Qing (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)450
- Figura 44:** Luoxuan Biangu Jianpu tipărit cu tehnologia „Douban” în al șaselea an al dinastiei Ming (Conservată inițial în Muzeul din Shanghai, duplicată de Shanghai Duoyun Xuan)452
- Figura 45:** Jieziyuan Huazhuan tipărit cu tehnologia „Douban” în timpul domniei lui Kangxi din dinastia Qing (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)454
- Figura 46:** Presa litografică folosită la Tipografia Tushan Wan (Colecție a Muzeului Tushan Wan din Shanghai)481
- Figura 47:** Inscripție pe oase – oracol (Yingxu Shuqi Jinghua 2)519
- Figura 48:** Desen obținut prin tehnica frecării a inscripției în bronz Maogong Ding de Chen Jieqi din dinastia Qing523
- Figura 49:** Rămășițe ale „textelor clasice în piatră din anii Xiping” (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)525
- Figura 50:** Fâșiile de bambus Shuihudi Qin Falv Dawen535
- Figura 51:** Täbliță de lemn conținând „Gaodishu” (Înștiințare către lumea subterană) din timpul dinastiei Han de Vest descoperită în mormântul nr. 168 situat la Fenghuang Shan din Jiangling, Hubei537
- Figura 52:** Täbliță de lemn din Dunhuang, descoperită la Maquan Wan: „Gu” cu patru fețe (cilindru din lemn cu laturi) din Dinastia Han, pe care se găsește un text de bază,538
- Figura 53:** Cartea scrisă pe mătase Laozi (Ediția Jia) descoperită la Mawangdui din Changsha, provincia Hunan560
- Figura 54:** Sul Tripitaka Zhaocheng Jin (Colecția Bibliotecii Naționale a Chinei)562
- Figura 55:** Legarea suprapusă specifică sutrelor în sanscrită (Documentele de la Dunhuang conservate la Biblioteca Națională a Chinei)566
- Figura 56:** Legare de tip acordeon (Qisha Tripitaka păstrată la Biblioteca Națională a Chinei)568
- Figura 57:** Legarea de tip vârtej asemănătoare cu solzii dragonului570
- Figura 58:** Legarea prin coaserea paginilor (Documentele de la Dunhuang păstrate la Biblioteca Națională a Chinei)572
- Figura 59:** Legarea prin lipirea paginilor (Documentele de la Dunhuang păstrate la Biblioteca Națională a Chinei)572
- Figura 60:** Legare de tip fluture574
- Figura 61:** Broșare575
- Figura 62:** Legare cu fir cusut576

INTRODUCERE

China, ca țară și civilizație, are o istorie ce datează de cinci mii de ani. Prima mențiune într-un izvor istoric scris datează de cel puțin trei mii cinci sute de ani. Cultura chineză, care a evoluat de-a lungul acestei istorii în care cărțile erau PIONII PRINCIPALI, devine legătura spirituală, care susține și sprijine integritatea națiunii. Nimic nu era mai important decât cărțile în cultura chineză; au avut o influență extraordinară asupra ideilor, conceptelor, comportamentului și vieții de zi cu zi a popoului chinez antic, cât și asupra producției sau a altor domenii; printre contribuțiile pe care le-a adus cultura chineză lumii, cărțile sunt cele mai importante, alături de invențiile din același domeniu. De exemplu tehnologia de fabricare a hârtiei și tipărirea – două mari invenții ale Chinei Antice din domeniul cărților, care au contribuit semnificativ la progresul lumii. Prin urmare, istoria cărților chineze antice reprezintă un domeniu important de cercetare, ținând cont de importanța pe care o are atât din perspectiva istoriei Chinei, cât și din perspectiva istoriei mondiale, și este de asemenea o metodă valoroasă pentru cititorii contemporani de a înțelege cultura tradițională chineză.

Cărțile chineze antice au contribuit la răspândirea culturii chineze Antice. Mai mult, purtând informații despre literatură, artă, știință, tehnologie, cercetare, acestea au fost în sine elemente ale culturii chineze antice. Cu alte cuvinte, prosperitatea industriei de carte din China Antică a reflectat bogăția culturii; totodată, cultura chineză a influențat și evoluția istoriei cărții. Asemenea societății umane, civilizațiile materiale și intelectuale ale omenirii evoluează constant. Civilizația spirituală își are propriile caracteristici în funcție de cadrul temporal, iar cercetarea, literatura, arta, religia și obiceiurile se diferențiază în funcție de epocă. Pe scurt, fiecare perioadă istorică este caracterizată de simboluri culturale proprii. Filosofi din Perioada Statelor Combatante, educația clasică

din timpul dinastiei Han, Xuanxue (metafizica chineză) din timpul dinastiilor Tang și Song, opera din timpul dinastiei Yuan, romanele și piesele de teatru din timpul dinastiilor Ming și Qing au reprezentat componente și manifestări importante ale culturii și au devenit simboluri culturale ale perioadei istorice respective. Trăsăturile culturale ale unei epoci s-au reflectat în cărți și în industria de carte de la acea vreme. Între timp, și alte aspecte precum conținutul, forma, publicarea, vânzarea și impactul cărților asupra vieții de zi cu zi a oamenilor au fost luate în considerare. Prin urmare, această carte, o cercetare asupra istoriei cărților antice chineze, se dorește a fi o lucrare de istorie a culturii antice chineze, axată pe studiul „cărților”.

Desigur, pentru o astfel de cercetare, cartea în sine a reprezentat subiectul central, însă ar trebui incluse și alte tematici precum evoluția cărților în ceea ce privește conținutul și forma în diferite perioade, precum și dezvoltarea industriei aferente și analiza mai multor factori, tematici care au fost considerate în general ca fiind părți ale industriei de carte. Mai mult, ar trebui să abordeze și subiecte precum colecționarea și conservarea cărților, consumarea acestor colecții, transcrierea și tipărirea cărților sau distribuirea și vânzarea lor.

Istoria cărților este un studiu asupra cărților și asupra originii, producerii, evoluției și reglementării dezvoltării acestora. Istoria cărților a fost cel mai adesea asociată cu intelectualii care au jucat atât rolul cititorilor, cât și al autorilor. Interesele cititorilor, populația alfabetizată și statutul social al intelectualului au un impact direct asupra conținutului, formei, producției, vânzărilor, precum și asupra colecționării și folosirii cărților. Mediul academic, educația și religia au fost cei mai importanți factori, care au acționat asupra intelectualilor. Prin urmare, istoria cărților antice chineze trebuie cercetată în contextul social și cultural specific, având o atenție deosebită față de asocierea cărților și a industriei de carte cu religie și cultura, precum și față de relevanța pe care acestea o aveau pentru învățământul și mediul academic din societate. Astfel, se pot cerceta precis și cuprinzător motivele la nivel intern și extern. Istoria cărților antice chineze trebuie văzută drept parte integrantă a istoriei sociale chineze.

Acum 60 de ani, un cunoscut om de știință chinez, Meng Wentong, a studiat legăturile dintre producția agricolă chineză, sistemul de taxe a

muncii și gândirea intelectuală din China Antică. El a subliniat următorul aspect: „Conform unor documente istorice, am analizat creșterea producției agricole per unitate de suprafață în China în ultimii două mii de ani și am putut să o împart în patru etape: Perioada Țărilor Combatante și a Dinastiei Han; dinastiile Wei, Jin și perioada celor Șase Dinastii; dinastiile Tang și Song; dinastiile Ming și Qing.”¹ Transformările apărute la nivelul gândirii academice din China Antică s-au sincronizat cu cele patru etape mai sus menționate. Periodizarea lui Meng ar putea fi folosită și pentru istoria cărților chineze. Prin urmare, în analiza fenomenelor legate de istorie cărților chineze, ar trebui să acordăm o importanță deosebită condițiilor sociale și politice, astfel încât istoria cărților să poate fi cercetată ținând cont de cadrul specific al fiecărei perioade, atât din punct de vedere temporal, cât și social și economic. O astfel de abordare reprezintă o metodologie importantă pentru cercetarea istoriei cărților chineze.

În cele din urmă, trebuie să explicăm spațiul temporal al acestei cărți intitulată „Istoria cărții antice chineze”. În manualele actuale și în scrierile de istorie generală, „Războiul Opiului” din 1840 este considerat un punct de cotitură, care a marcat sfârșitul istoriei antice chineze. Din 1840 și până în 1911 (abdicarea ultimului împărat Qing și întemeierea Republicii Chinei) sau 1919 („Mișcarea 4 Mai”) s-a considerat istorie modernă, urmată apoi de istoria contemporană. Însă, o astfel de periodizare se baza în principal pe istoria politică, care nu se potrivea întocmai cu istoria culturală. Credem că istoria cărților, ca parte a istoriei culturale, nu trebuie să evolueze neapărat în sincron cu istoria politică. De exemplu, specificitățile culturale nu se schimbă imediat după fondarea unei noi dinastii. De fapt, în pragul „Mișcării pentru o Nouă Cultură” din secolul al XX-lea, China era încă o „societate tradițională”, iar principalele curente ale culturii chineze și metodele de răspândire și moștenire nu s-au schimbat drastic după „Războiul Opiului”. Abia în septembrie 1915, când o publicație îngrijită de Chen Duxiu, numită *New Youth*, a început să susțină „știința” și „democrația” și să se opună vechii etici și culturi, a apărut o schimbare substanțială a culturii tradiționale chineze,

1. Meng Wentong, „Zhongguo Lidai Nongchanpin De Kuoda He Fuyi Zhidu Ji Xueshu Sixiang De Yanbian”, *Sichuan Daxue Xuebao*, 1957, Nr.2, pp.27-106; Also collected in *Gushi Zhenwei*, Bashu Shushe, 1999.

care durase mai bine de 3000 de ani, ceea ce a dus la transformarea societății chineze dintr-o țară „tradițională” într-o țară „modernă”. Prin urmare, această carte a adoptat periodizarea dezvoltării culturale chineze și a extins limita inferioară a istoriei cărților antice până la „Mișcarea pentru o Nouă Cultură” din secolul al XX-lea.

DE LA CARACTERE LA CĂRȚI: DINASTIILE SHANG ȘI ZHOU

Dinastiile Xia, Shang și Zhou (printre care dinastiile Zhou de Vest și Zhou de Est) au fost perioadele în care s-au pus bazele politicii, economiei și culturii feudale chineze², precum și perioada în care au apărut cărțile și industria de carte din China. Din perspectiva istorică a evoluției cărții în China, dinastiile Xia, Shang și Zhou au fost, de asemenea, perioadele în care a apărut și a dobândit un caracter oficial industria de carte. Cărțile scrise în această perioadă, după ce au fost sanctificate de confucianiști, au devenit fundamentul ideologic al Chinei feudale și avut ulterior un impact esențial asupra cercetării academice chineze și asupra istoriei cărții timp de peste două mii de ani.

1.1 ORIGINILE CĂRȚII

Potrivit legendelor, cărțile au apărut în China încă din epoca dinastiilor Tang și Yu. *Shangshu* 尚書 în scriere modernă era compus din două părți, „Yushu” (cartea lui Yu) și „Xiashu” (cartea lui Xia), și includea capitole precum „Yaodian”, „Shundian”, „Yugong” și „Ganshi”. Cu toate acestea, anumiți cercetători contemporani au crezut că „Yushu” și „Xiashu”, în alfabetul modern, au fost adăugate ulterior la *Shangshu* 尚書 de către cercetători. Poate că unele povești și legende din „Yushu” și „Xiashu” circulau deja pe cale orală încă din epoca lui Yu și Xia, iar apoi au fost culese și consemnate de oameni în timpul Primăverilor și Toamnelor și al perioadei Statelor Combatante, dar aceste texte nu ar trebui considerate dovezi istorice directe din epoca lui Yu și Xia. Aproape toate

2. Natura socială a lui Xia Shang și Zhou a fost întotdeauna un subiect controversat în lumea academică. Cred că în China Antică, începând cu dinastia Xia și până la sfârșitul dinastiei Qing, natura socială a Chinei a fost feudală.

documentele scrise descoperite din această epocă, și anume inscripțiile pe os-oracol care datează din timpul domniei regelui Wuding al dinastiei Shang (în jurul secolului al XIII-lea î.Hr.) sau chiar dintr-o perioadă mai târzie, descoperite la YinXu și inscripțiile în bronz din aceeași perioadă, ar putea fi datate la sfârșitul dinastiei Shang. Prin urmare, am putea merge pe firul istoriei doar până la domnia lui Wuding de la sfârșitul dinastiei Shang, când existau fizic materiale de scris.

1.1.1 EXPLORAREA ORIGINII „CĂRȚILOR”

Apariția caracterelor a fost premisa pentru inventarea cărții. Au existat mai multe legende cu privire la originea caracterelor chinezești. Cea mai cunoscută era că Cang Jie a inventat caracterele chineze. Cu toate acestea, era doar o simplă legendă. Caracterele trebuia să fie folosite și recunoscute pe scară largă și urmau să evolueze în timp, prin urmare, caracterele nu puteau fi niciodată create de o singură persoană la un moment dat și fără nicio bază. De exemplu, caracterele Xia occidentale apărute în secolul al XI-lea au fost de fapt inventate de Yuan Hao pe baza caracterelor chinezești care existau deja.

Crearea caracterelor a reprezentat începutul istoriei cărții chineze. Ființele umane sunt animale sociale, care au anumite dorințe sociale de bază, precum schimbul de idei, exprimarea sentimentelor și transmiterea de informații și cunoștințe. Înainte de inventarea caracterelor, oamenii puteau transmite informații, cunoștințe, gânduri și sentimente generate de activitățile lor de subzistență, sociale și emoționale doar prin intermediul limbajului corporal sau verbal. Limbajul corporal era expresiv, dar, de obicei, se rezuma doar la comunicarea față către față. Limbajul verbal le permitea oamenilor să transmită informații în mod indirect, chiar și între persoane din generații diferite, însă o astfel de metodă de comunicare era foarte inefficientă; domeniul de aplicare al comunicării era extrem de limitat, iar unele informații puteau fi pierdute sau distorsionate în procesul de transmitere. Odată cu evoluția omenirii, a apărut o nouă metodă de consemnare și transmitere a informațiilor, și anume desenul. Multe civilizații antice au lăsat în urmă picturi rupestre, a căror semnificație nu poate fi înțeleasă pe deplin. Acestea fie relatau povești, fie consemnau observațiile și ideile oamenilor cu privire la lume,

fie exprimau curiozitatea sau teama oamenilor față de lumea necunoscută, fie alte sentimente. Această metodă de consemnare și transmitere a informațiilor era relativ directă și durabilă, dar existau și unele probleme: imaginile erau relativ complicate și se realizau cu ușurință, ceea ce le făcea mai potrivite pentru consemnarea obiectelor sau a scenelor fizice concrete, dar nu și pentru transmiterea de informații complexe și sentimente sau emoții abstracte, iar credibilitatea acestor informații se diminuea în timp.

Mai târziu, oamenii au descoperit o nouă metodă de consemnare a informațiilor: cioplirea semnelor. Cea mai mare diferență dintre semnele cioplite și pictura rupestră era că semnele cioplite puteau transmite semnificații abstracte. Semnele cioplite puteau fi doar simple simboluri care să ajute la memorare, dar atunci când astfel de semne s-au consolidat și li se s-au dat semnificații specifice, ele au devenit precursorii „caracterelor”.

Caracterele („Wenzi”) proveneau de obicei din semne simbolice, dar erau în esență diferite de acestea. Conform celui mai vechi dicționar chinez *Shuowen Jiezi*, „Wen” se referea la pictogramă, care era o schiță pictografică a obiectului pe care îl reprezentau; „Zi” era alcătuit din doi sau mai mulți compuși fono-semantici care puteau forma mai multe combinații de sensuri. „Wen” și „Zi” aveau în comun faptul că erau foarte abstracte, iar, prin combinații, puteau transmite semnificații complexe, având pronunții fixe. Odată ce „Wenzi” a fost scris pe fâșii de bambus, acestea au generat crearea de „cărți”. Spre deosebire de semnele simbolice, ideogramele și caracterele fono-semantice erau acceptate de un anumit grup de oameni, iar persoanele din același cerc cultural le puteau recunoaște semnificațiile, le puteau pronunța cu pricepere și le puteau folosi pentru a transmite informații complexe și emoții profunde, precum și pentru a consemna și a transmite detalii despre o persoană sau un eveniment. Prin urmare, odată cu apariția caracterelor, a luat naștere civilizația societății umane.

La mijlocul și la sfârșitul anilor 1980, la Jiahu, în județul Wuyang din provincia Henan, China, s-a descoperit un număr mare de semne gravate pe carapace de broască țestoasă, oase, și pe obiecte din ceramică, datând de aproximativ opt mii – nouă mii de ani. În siturile Dawenkou, care datează de acum patru mii cinci sute – șase mii trei sute de ani, au

fost descoperite, de asemenea, simboluri gravate pe ceramică, iar unele dintre ele erau alcătuite din două sau mai multe ideograme compuse care, în mod evident, nu mai erau simple imagini sau semne curbate. De aceea, anumiți filologi au căzut de acord că aceste simboluri ar trebui considerate „caractere”. Cu toate acestea, conținutul lor era limitat, astfel încât a fost imposibil să se efectueze cercetări aprofundate.

„Caracterele”, care astăzi sunt recunoscute ca fiind cele mai vechi, ar putea data de acum aproximativ trei mii și trei sute de ani. Aceste sunt inscripții oracol din epoca regelui Wuding din dinastia Shang și inscripții în bronz din aceeași perioadă (sau chiar mai devreme). Trebuie subliniat faptul că inscripțiile oracol și în bronz descoperite erau toate caractere ajunse toate la nivelul maxim de dezvoltare. Prin urmare, epoca regelui Wuding din dinastia Shang ar putea fi perioada în care au apărut caracterele chineze, rămânând ca formele incipiente ale caracterelor să fie descoperite de cercetările arheologice viitoare.

În istoria Chinei, „Tushu” (cărți) a fost un termen apărut relativ târziu, iar termenii anteriori pentru „cărți” au inclus „Dianji” (cărți) și „Wenxian” (documente).

Caracterul „Dian” din inscripția oracol avea forma , care semăna cu o grămăjoară de fâșii de bambus legat sau lemn, legată și așezată pe o masă. *Shangshu* 尚書 scrisă la începutul dinastiei Zhou a consemnat că ducele de Zhou i-a admonestat odată pe susținătorii dinastiei Shang, spunând: „știți că strămoșii voștri au avut „Dian” și „Ce” care au consemnat istoria răsturnării dinastiei Xia de către Tang”.³ „Dian” și „Ce” din această propoziție se refereau la documente scrise similare cărților și arhivelor moderne.

Caracterul „Ji” din inscripția oracol a fost inscripționat ca , care semăna cu scena de cultivare a pământului. Inițial se referea la registrele contabile ale fermierilor,⁴ iar apoi sensul său s-a extins la arhive și cărți.

3. „Duoshi” în *Shangshu* 尚書.

4. *Shuowen Jiezi* a consemnat: „Ji se referă la registrul de evidență.” „Shi Shuqi” în *Shiming*: „Ji se referă la registrul contabil.” S-ar putea deduce că Ji se referea la arhivele de impozite, de înregistrare a personalului și a gospodăriilor etc. Din moment ce persoanele care erau înregistrate pentru agricultură erau contribuabilii reali, înregistrarea gospodăriilor era cea mai importantă afacere civilă, iar astfel de arhive de ținere a evidenței erau numite „Ji”.

După cum a consemnat *Zuozhuan*, în al douăzeci și șaselea an al lui Zhaogong:

Nobilul Ying de Shao l-a urmărit pe prințul Chao în timpul rebeliunii. Apoi, Chao a luat „Dianji” (cărți) ale dinastiei Zhou și a mers în statul vasal Chu pentru a se adăposti, însoțit de partizani din Shao, contele Mao De, Yin Gu și Nangong Yin.

Capitolul „Gaozi” din *Mengzi* a notat:

Feuda unui stăpân feudal era de o sută de Li. Era greu să păstreze „Dianji” (cărțile) strămoșilor săi dacă pământul său era sub o sută de Li.

Zhao Qi din dinastia Han a consemnat: „Dianji” se referea la „ceea ce oamenii din vechime considerau ca fiind documente scrise ale regulilor strămoșilor lor”. Mai târziu, sensul lui „Dianji” s-a extins pentru a se referi la toate tipurile de cărți care erau transmise din generație în generație.

Termenul „Wenxian” (documente) era un alt termen cu o semnificație similară cu cea a termenului „Dianji” (cărți). Capitolul „Bayou” din *Lunyu* (Analectele lui Confucius) consemnează următoarele vorba ale lui Confucius: „Cunosc riturile dinastiilor Xia și Shang, dar obiceiurilor celor două state regionale Qi și Song (predecesorii dinastiilor Xia și Shang) nu au putut fi aflate din cauza lipsei de „Wenxian”. În caz contrar, aș fi cunoscut și riturile lor”. Aceasta a fost cea mai veche și cea mai cunoscută consemnare existentă a termenului „Wenxian”.

Caracterul „Wen” putea avea mai multe semnificații în antichitate, cum ar fi „caracter”, „grație literară”, „dicție” și „cărți”. „Wen” din „Wenxian” se referea la „cărți”. După cum consemnează capitolul „Xue'er” din *Lunyu* (Analectele lui Confucius), „după ce se realizează toate cele de mai sus, atunci se poate începe învățarea lui „Wen”. He Yan a citat adnotarea lui Ma Rong la această propoziție, spunând că „Wen” reprezintă articolele oamenilor din antichitate”. În *Sishu Zhangju Jizhu* de Zhu Xi se menționează: „Wen” este „Dianji”.

Semnificația caracterului „Xian” s-a schimbat de-a lungul timpului. „Xian” se referea inițial la oameni. He Yan, în *Lunyu Jijie*, a citat exegeza lui Zheng Xuan: „Xian” se referea la oamenii talentați. Sistemul ritualic al celor două state regionale nu era bine dezvoltat din cauza lipsei de

articole și de oameni talentați”. Comentariul lui Yan Shigu la „Yiwen Zhi” (tratat de literatură) în *Hanshu* și *Sishu Zhangju Jizhu* al lui Zhu Xi au adoptat o astfel de explicație. Capitolul „Yiji” din *Wei Guwen Shangshu* consemnează: „Xian” din lume erau toți miniștri ai regelui și erau pregătiți să fie în slujba monarhului”. Zheng Xuan a făcut un comentariu pentru acest text: „Xian” se referă la oamenii talentați care erau toți miniștri ai regelui”. Capitolul „Zuoluo” din *Yi Zhoushu* a consemnat: „după înlăturarea dinastiei Shang, susținătorii acesteia au fost capturați și exilați la Jiubi”. Kong Chao din dinastia Jin a adnotat această propoziție menționând că „Xian” se referă la cărturarii-birocrați”. În plus, Lu You din Dinastia Song, în poemul său „Xie Xunjun Hou Wang Shuqian Xiejiu Jianfang”, a scris: „obiceiul de a se îmbrăca al oamenilor din nord s-a asemănat cu cel al oamenilor din sud, dar în cazul lor, „Wenxian” lor s-au păstrat”. Termenul „Xian” citat mai sus se referea, de asemenea, la oameni. În inscripția oracol, „Xian” era gravat ca 𠄎, care semăna cu o pradă capturată. Cum a putut caracterul „Xian” dobândi semnificația sa culturală? Xu Zhongshu a subliniat că dinastiile Yin și Shang au fost întemeiate de popoare de etnii diferite și credea că cultura poporului Zhou, care trăia în vest, a rămas mult în urma celei a poporului Shang, care trăia în est, motiv pentru care, după întemeierea dinastiei Zhou, mulți adepți Shang au fost numiți cu funcții la noua curte, în special în posturile însărcinate cu probleme de cultură, și au fost desemnați chiar ca miniștri care transmiteau oamenilor ordinul regelui și îi raportau reacția poporului.⁵ Acești susținători ai dinastiei Shang nu s-au ocupat doar de gestionarea arhivelor istorice, ci au fost responsabili și cu transmiterea orală a unor legende antice. Prin urmare, sensurile extinse ale cuvântului „Wenxian” erau arhivele scrise și legendele care circulau pe cale orală. De aceea, Zheng Xuan a explicat „Xian” ca fiind talente, care conținea un sens similar cu un alt termen cunoscut mai târziu, „Qixian”. Ulterior, conotația termenului „Wenxian” a evoluat treptat, după cum a remarcat Ma Duanlin:

Pentru selectarea textelor narative, m-am dus la „Wen”, care includea lucrări de istorie și texte clasice, istorie instituțională și biografii, apoi am

5. Xu Zhongshu, „Zhouyuan Jiagu Lun”, *Gu Wenzi Yanjiu Lunwen Ji* în *Sichuan Daxue Xuebao Congkan* (Vol.10), Sichuan Renmin Chubanshe, 1982 în *Xu Zhongshu Lishi Lunwen Xuanji*, Zhonghua Shuju, 1998.

păstrat textele de încredere și le-am lăsat deoparte pe cele care nu inspirau încredere. Atunci când am adunat discursuri, am consultat „Xian”, care includea jurnale ale miniștrilor de la acea vreme, comentariile confucianștilor, conversațiile cu persoane cunoscute și istoria anecdotică, iar apoi le-am păstrat pe toate care puteau reflecta adevărul și inexactitatea scrierilor istorice.⁶

Termenul „Wen” folosit mai sus se referea la materialele scrise de încredere, cum ar fi textele clasice, istoria instituțională, biografia. „Xian” se referea la consemnările memorialistice, comentariile despre confucianism, consemnările conversațiilor persoanelor cunoscute și istoria anecdotică. Pe scurt, toate tipurile de documente scrise ar putea fi denumite „Wenxian”. Aceasta este, de asemenea, înțelegerea modernă a termenului „Wenxian”, și anume, ceea ce transmite cunoștințe.⁷

Termenul „Tushu” a fost un termen folosit relativ târziu pentru cărți, iar cea mai veche mențiune ar putea cea din *Shiji*:

Lu Sheng, din statul Yan, s-a întors din străinătate. El a menționat fantomele și zeii. De asemenea, a prezentat „Tushu” în care se menționa: „Hu va răsturna domnia dinastiei Qin în viitor”.⁸

„Tushu” menționat în paragraful de mai sus se referea la cărți ilustrate. După cum consemnează capitolul biografic „Xiao Xiangguo Shijia” din *Shiji*, după ce armata insurecțională de la sfârșitul dinastiei Qin a atacat capitala Xianyang, generalii și soldații au început să jefuiască tot ce era de valoare. Numai că Xiao He, în calitate de consilier militar al lui Liu Bang, a ordonat ca „Tushu” de la curtea Qin să fie adunat și conservat”. Mai târziu, când grupări ale armatei răsculate se luptau pentru conducere, armata lui Xiao He a obținut victoria finală datorită faptului că Xiao He a adunat în prealabil toate „Tushu” pe care le deținea curtea Qin, ceea ce i-a permis să cunoască locul fortărețelor militare, numărul de gospodărie, zonele bogate și sărace și condiția oamenilor. Termenul

6. (Yuan) Ma Duanlin. „Prefață” la *Wenxian Tongkao*, Zhonghua Shuju, 1986 (retipărire bazată pe ediția *Wanyou Wenku* de Shanghai Shangwu Yinshuguan).
7. „Zongze (Dispoziții generale)”, în „Wenxian Zhulu” din *Zhonghua Renmin Gongheguo Guojia Biaozhun* (GB/T 792.1-2009), publicat de Administrația generală de supraveghere a calității, inspecție și carantină a Republicii Populare Chineze, Administrația de standardizare, 2009.
8. (Dinastia Han de Vest) Sima Qian. „Qin Shihuang Benji” în *Shiji*.

„Tushu” menționat mai sus se referea la hărțile generale și la arhivele juridice deținute de guvern.

Definiția modernă a cuvântului „Tushu” (carte), poate fi consultată în *Enciclopedia Britanică*:

Prin urmare, o carte poate fi definită ca fiind un mesaj scris (sau tipărit) de o lungime considerabilă, destinat circulației publice și consemnat pe materiale ușoare, dar suficient de durabile pentru a permite o portabilitate relativ ușoară. Scopul său principal este acela de a anunța, expune, păstra și transmite cunoștințe și informații între oameni, în funcție de cele două facultățile de transferabilitate și durabilitate. Cărțile au contribuit la conservarea și diseminarea cunoștințelor în orice societate alfabetizată.⁹

În 1964, UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) a oferit, de asemenea, o definiție a cărților și a susținut că fiecare țară ar trebui să aibă un instrument prin care să standardizeze statisticile cu privire la producția de cărți: O carte este o publicație tipărită, care nu apare regulat, de cel puțin patruzeci și nouă de pagini, excluzând copertile; o publicație cu mai puțin de patruzeci și nouă de pagini este considerată broșură. Conform descrierii de mai sus, o carte:

În primul rând, trebuie să fie scrisă de mână sau tipărită;

În al doilea rând, ar trebui să aibă o lungime considerabilă, adică ar trebui să existe un standard de „cantitate”;

În al treilea rând, ar trebui să fie publicată și transmisă public;

În al patrulea rând, trebuie să vină într-o formă potrivită pentru circulație și conservare pe termen lung;

În al cincilea rând, funcția sa ar trebui să fie de a anunța, expune, păstra și transmite cunoașterea.

Definițiile de mai sus oferite de *British Encyclopedia* și UNESCO vizau cărțile moderne pe suport de hârtie și s-ar putea să nu se aplice în cazul cărților vechi. Internetul a fost și este un instrument care permite oamenilor să facă schimb de idei, cultură și artă în societatea modernă, iar în zilele noastre, nenumărate cărți și periodice circulă prin intermediul internetului. Progresele tehnologice au revoluționat conceptul de „carte”,

9. Zhongguo Da Baike Quanshu Chubanshe *Dabuliedian* Baike Quanshu Bianjibu, *Dabuliedian Baike Quanshu* (British Encyclopedia Chinese Edition), 3, 1999, p. 33.

ceea ce a atras următoarea problemă: conceptul de „carte” este în continuă schimbare, iar conotația și expresia cărților evoluează, de asemenea, de-a lungul timpului, ceea ce indică faptul că pentru oamenii din antichitate, „cartea” nu avea același înțeles cu cel pe care contemporanii îl asociau conceptului, iar definiția „cărții” de astăzi s-ar putea schimba în viitor.

În mod corespunzător, cuantificarea formei, conținutului și dimensiunea „cărții” ar trebui, de asemenea, să fie analizată dintr-o perspectivă dinamică. Odată cu dezvoltarea tehnologiei, cărțile s-ar putea schimba în viitor. Cărțile ar putea fi nu doar ca cele de astăzi, care au un conținut complet și sunt legate în volume care permit oamenilor să le citească fizic, ci ar putea fi, de asemenea, împărțite în „unități de informații” sau „articole” care pot fi citite independent prin intermediul internetului.

Desigur, în esență, trebuie să existe unele elemente și caracteristici de bază și consecvente ale cărților. Astfel de elemente și caracteristici au format definiția de bază a „cărților”:

Cărțile sunt instrumente care consemnează și transmit informații și cunoștințe sub formă de cuvinte, imagini, sunete și așa mai departe.

Conform propriei definiții, există două elemente indispensabile: consemnarea și circulația. Consemnările care nu pot fi puse în circulație sau care se transmit doar unui număr restrâns de persoane au fost adesea considerate arhive; cunoștințele, experiențele și gândurile sau sentimentele care sunt doar transmise, dar nu sunt consemnate astfel încât oamenii să le poată regăsi complet și cu exactitate fără constrângeri de timp și spațiu, ar trebui să fie numite doar „informații”. Chiar dacă astfel de „informații” ar putea avea un conținut foarte literar sau artistic, sau intrigă, ele pot fi considerate doar „folclor” sau „literatură orală” și nu „cărți”.

Asemenea cărților, arhivele aveau aceeași funcție de consemnare și transmitere. Prin urmare, primii cercetătorii ai istoriei cărții, în special în ceea ce privește studiul originii cărților, au ascuns întotdeauna diferențele dintre cărți și arhive. Noi am susținut următorul lucru: cărțile se axau în principal pe comunicare, în timp ce arhivele se concentrau în principal pe conservare. Cu toate acestea, de fapt, în antichitate, nu exista o graniță clară între cărți și arhive, iar rolul acestora era deseori interșanjabil: unele cărți care ar fi trebuit să fie accesibile publicului erau păstrate doar în palate sau în biblioteci guvernamentale ca materiale de arhivă din diverse motive, cum ar fi interzicerea cărților; unele documente de arhivă, după

ce au fost sortate și publicate, au obținut apoi statutul de cărți, cum ar fi *Zhanguo Ce*, care a fost unul dintre documentele de arhivă care au fost ascunse inițial în palat și care au fost apoi transformate în cărți după ce au fost colaționate de Liu Xiang și Liu Xin.

1.1.2 „INSCRIȚIA DE PE OSUL – ORACOL DE LA YIN” ȘI „VASUL DE BRONZ AL REGELUI TANG”

Cum arăta prima carte și care era conținutul ei? Mulți oameni au fost curioși să afle răspunsul la astfel de întrebări. Cu toate acestea, este o întrebare dificilă. În ceea ce privește conținutul, conform regulii generale a cunoașterii umane, cele mai vechi preocupări ale oamenilor au fost ființele umane în sine sau diferitele fenomene naturale strâns legate de acestea. Prin urmare, cele mai vechi cărți ar trebui să conțină imagini și personaje consemnate prin observare și imaginație. Reprezentând natura și ființele umane.

În ceea ce privește originea civilizației chineze antice, conform cercetărilor lui Xu Zhongshu, Meng Wentong, Fu Sinian, Xu Xusheng și ale altor cercetători, în urmă cu aproximativ patru mii de ani, existau mai multe medii culturale relativ independente pe teritoriul Chinei de astăzi. Unul dintre acestea era mediul cultural Xia, concentrat în Henan și Shanxi, unde se afla curtea Xia; un altul era mediul cultural Shang, care își avea originea în zona Golfului Bohai și care s-a extins mai târziu spre vest și care cuprindea fundamentul cultural al Yi de Est. În plus, a existat în sud un grup „Miaoman”, care s-a concentrat în regiunea Jiangnan. Au existat războaie și schimburi între diferitele medii culturale, dar, în cele din urmă, toate acestea s-au reunit și au format cultura chineză concentrată în Câmpiile Centrale, dar care cuprindea un teritoriu mare bazându-se pe aceeași identitate ideologică și culturală¹⁰. Descoperirile

10. Observațiile lui Xu Zhongshu au fost explicate în „Zailun Xiaotun Yu Yangshao” (inițial integrate în *Anyang Fajue Baogao*, nr.3, 1931, iar mai târziu în *Xu Zhongshu Lishi Lunwen Xuanji*, Zhonghua Shuju, 1998); opinia lui Meng Wentong poate fi consultată în „Gushi Zhenwei” (tipărit inițial în 1927, iar apoi a fost integrat în *Meng Wentong Wenji* (Vol.5), Bashu Shushe, 1999); punctul de vedere al lui Fu Sinian poate fi consultat în „Yixia Dongxi Shuo” (integrat inițial în *Qingzhu Cai Yuanpei Xiansheng Liushiwu Sui Lunwen Ji* ca volum suplimentar al *Guoli Zhongyang Yanjiu Yuan Lishi Yuyan Suo Jikan*, 1933); Ideile lui Xu Xusheng pot fi consultate în *Zhongguo Gushi De Chuanshuo Shidai*, Wenwu Chubanshe, 1985.